

საინჟინრო-ეკონომიკის დეპარტამენტის წარსული, აწმყო და მომავალი

საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტის (ამჟამად ტექნიკური უნივერსიტეტის) დაარსების ისტორია იწყება 1922 წლიდან, როდესაც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში შეიქმნა პოლიტიკური ფაკულტეტი. 1928 წელს თსუ-ს გამოეყო აღნიშნული ფაკულტეტი; მას შეუერთდა თბილისის რუსული პოლიტიკური ინსტიტუტი და ამ დროიდან ჩამოყალიბდა საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტი. მისი პირველი რექტორი იყო დავით კანდელაკი, ქართული ინტელიგენციის ერთ-ერთი თვალსაჩინო და აღიარებული წარმომადგენელი. იგი დაიბადა ქ. ქუთაისში, განათლებული, ქართული ტრადიციების მქონე ოჯახში. დავით კანდელაკს განათლება გერმანიაში ჰქონდა მიღებული. იგი განათლებით ეკონომისტი იყო. 1921 წელს დავით კანდელაკი დაინიშნა განათლების სახალხო კომისრად (მინისტრად). 1930 წლიდან საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტი გაიყო საქართველოს საინჟინრო-სამშენებლო, ამიერკავკასიის ენერგეტიკულ, სამთო მეტალურგიულ, ქიმიურ-ტექნოლოგიურ, გზათა ინჟინრებისა და საინჟინრო-მელიორაციულ ინსტიტუტებად. 1932 წელს სამთო-მეტალურგიულ და ქიმიურ-ტექნოლოგიური ინსტიტუტების ბაზაზე ჩამოყალიბდა ამიერკავკასიის სამთო-ქიმიური ინსტიტუტი. 1933 წლიდან ეს ინსტიტუტები გაერთიანდნენ საინჟინრო-სამშენებლო და ენერგეტიკულ ინსტიტუტებთან, რის შედეგადაც შეიქმნა ამიერკავკასიის ინდუსტრიული ინსტიტუტი. 1936 წელს მას ეწოდა საქართველოს ინდუსტრიული ინსტიტუტი. 1947 წელს ამ ინსტიტუტს შეუერთდა თბილისის რკინიგზის ტრანსპორტის ინჟინერთა ინსტიტუტი. 1989 წლის 1 დეკემბრიდან საინჟინრო ტექნიკური კადრების აღზრდის ამ უდიდეს კერას ეწოდება საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.

დაარსების პირველივე დღიდან აშკარა იყო საინჟინრო კადრების ტექნიკურთან ერთად, ეკონომიკური განათლების აუცილებლობა. ამ უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლის ზემოთ აღწერილი გენეზისი გარკვეულწილად ცხადყოფს, თუ რატომაა ძნელი საარქივო დოკუმენტების მოპოვება ორმოციან წლებამდე საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტში ეკონომიკური სწავლებისა და ამ დარგში მეცნიერული კვლევების მიმდინარეობის შესახებ. თუმცა, იმ პერიოდის ქვეყნის მმართველობის ერთპარტიული, ტოტალიტარული სისტემა მაინც იძლევა საფუძველს გამოითქვას ზოგიერთი მოსაზრება ამ მიმართულებით. ჯერ ერთი, კომუნისტური იდეოლოგიის მთავარი პრინციპი იყო მასებში მარქსიზმ-ლენინიზმის იდეების პროპაგანდა და საზოგადოების წევრთა აღზრდა ამ იდეებისადმი ერთგულების სულისკვეთება. პოლიტიკური ეკონომია განიხილებოდა როგორც მარქსიზმ-ლე-

ნინიზმის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი შემადგენელი ნაწილი და ამიტომ მიჩნეული იყო, რომ მისი სწავლება უმაღლეს სასწავლებლებში (მიუხედავად პროფილისა) განამტკიცებდა ახალგაზრდობის ერთგულებას კომუნისტური „იდეალებისადმი“. ამიტომ, როგორც ეს საერთოდ იყო დამახასიათებელი ადმინისტრაციულ-მბრძანებლური, ტოტალიტარული მმართველობისთვის, პოლიტიკური ეკონომიის სწავლების პროგრამა დგებოდა „ერთიან ცენტრში“ - მოსკოვში, სსრ კავშირის უმაღლესი განათლების სამინისტროში. ეს პროგრამები, როგორც აუცილებელი ორიენტირი საგნის სწავლებისათვის, „ჩამოდიოდა“ რესპუბლიკების განათლების უწყებებში, ითარგმნებოდა და გადაეცემოდა უმაღლეს სასწავლებლებს. იმის გამო, რომ აკრძალული იყო ორიგინალური სახელმძღვანელოების შექმნა და გამოცემა მშობლიურ ენებზე, ძირითადად გამოიყენებოდა ამ პროგრამების შესაბამისად ასევე „ცენტრში“ რუსულ ენაზე გამოცემული და მშობლიურ ენაზე თარგმნილი სახელმძღვანელოები და მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსთა ნაშრომები. მოგვიანებით, ჯერ მოსკოვთან შეთანხმებით, შემდგომში ადგილობრივი პარტოკრატის ნებართვით, შესაძლებელი გახდა ორიგინალური სახელმძღვანელოების შექმნა მშობლიურ ენაზე, მაგრამ გამოსაცემად წარდგენილი თითოეული სტრიქონი ექვემდებარებოდა მკაცრ „ცენზურას“. წინ გაუუსწრებთ მოვლენებს და აღვნიშნავთ, რომ ქართულ ენაზე გამოცემული პოლიტიკური ეკონომიის პირველ სახელმძღვანელოებს შორის გამორჩეული ადგილი დაიკავა საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტის პოლიტიკური ეკონომიის კათედრის გამგის, პროფ. რ. მელაძის ავტორობით გამოცემულმა დამხმარე სახელმძღვანელომ - „პოლიტიკური ეკონომია“ (1973 წ.). იდეოლოგიური პრინციპებიდან გამომდინარე, პარტოკრატია აკონტროლებდა უმაღლეს სასწავლებლებში საზოგადოებრივ მეცნიერებათა, მათ შორის პოლიტიკური ეკონომიის კათედრების უზრუნველყოფას პედაგოგ-მეცნიერთა კადრებით. საშტატო ერთეულზე ყოველი მასწავლებლის აყვანა შეთანხმებული უნდა ყოფილიყო რესპუბლიკის პარტიულ ხელმძღვანელობასთან. ლექტორი რამდენად შემოქმედებითად მიუდგებოდა გადასაცემ პრობლემას, როგორ აარიდებდა თავს ცალკეულ დებულებათა დოგმატურ გადაცემას, რამდენად ასახავდა გადასაცემ სალექციო მასალაში ცხოვრებისეულ რეალობას, ეროვნულ თავისებურებებს და ნიუანსებს - მთლიანად დამოკიდებული იყო მის ერუდიციასა და უნარზე. მეორე, პარტოკრატია კარგად აცნობიერებდა, რომ მომავალი სპეციალისტისთვის, წარმოების ან თუნდაც სახელმწიფო მმართველისთვის (დღევანდელი ტერმინი რომ გამოვთქვათ, ყოველი მენეჯერისათვის) აუცილებ-

ელი იყო საზოგადოების მეურნეობრივი ცხოვრების პროცესების არსში ჩანვდომა, მათი მეცნიერული ანალიზი და განზოგადება, ეკონომიკური კანონზომიერებების, თეორიების და პრინციპების ჩამოყალიბება. პოლიტიკური ეკონომია კი ფუნდამენტური დისციპლინა იყო, რომლის დასკვნები ყოველთვის იყო ერთგვარი “კომპასი” მეურნეობრივი აგენტების ხელში ეკონომიკურ ლაბირინთებში გზის გასაკვლევად. სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკა ჯანსაღი და ქმედითუნარიანია მაშინ, როდესაც იგი ეყრდნობა მეცნიერულად დასაბუთებულ ეკონომიკურ თეორიას, სიახლეთა შემცველ რეკომენდაციებსა და წინადადებებს. ეს ორი ძირითადი პრინციპი ედო საფუძვლად საბჭოთა ქვეყნის უმაღლეს სასწავლებლებში ჯერ მარქსიზმ-ლენინიზმის საფუძვლების, ხოლო შემდეგ პოლიტიკური ეკონომიის, როგორც სასწავლო დისციპლინების სწავლებას.

საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტის პოლიტიკური ეკონომიის კათედრა, როგორც დღევანდელი საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის მართვის დეპარტამენტის ეკონომიკური თეორიისა და ბიზნესის მართვის მიმართულება, პოლიტიკური ეკონომიისა და საბჭოთა მეურნეობის თეორიის კათედრის სახელწოდებით შეიქმნა გასული საუკუნის ოცდაათიანი წლების მეორე ნახევარში. 1940 წელს მას ეწოდა პოლიტიკური ეკონომიის კათედრა. ამავე პერიოდთან მისი გამგე ხდება რაფიელ მელაძე, რომელსაც 1945 წელს მიენიჭა დოცენტის, ხოლო 1991 წელს პროფესორის სამეცნიერო წოდება. აღესრულა 100 წლის ასაკში, 2008 წელს. ბატონი რაფიელი იმ მეცნიერთა პლეადის წარმომადგენელია, რომლებმაც ფასდაუდებელი ამაგი დასდეს ინჟინერთა მრავალათასიანი კადრების აღზრდას. კათედრის გამგედ დანიშნვიდან ერთ წელიწადში, დიდი სამამულო ომის დაწყების პირველივე დღეებიდანვე, იგი ჩადგა მეომართა რიგებში. მუშაობდა სამხედრო ჰოსპიტალის კომისრად. 1942 წელს, ავადმყოფობის გამო, დემობილიზებულ იქნა არმიის რიგებიდან და დაუბრუნდა ამავე კათედრას, სადაც ფართოდ გაშალა სამეცნიერო-პედაგოგიური საქმიანობა. 1944 წელს წარმატებით დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია. იყო დაულალავი მშრომელი, ზედმინევნით ობიექტური, პროტექციონიზმის მიმართ შეურიგებელი პიროვნება. ბატონმა რაფიელმა ამ კათედრაზე 75 წელზე მეტი იმოღვაწა, მათ შორის 35 წელი კათედრის გამგედ. იგი იყო სტუდენტთა და პროფესორ-მასწავლებელთა კონფერენციების აქტიური ორგანიზატორი. დაჯილდოებული იყო მრავალი სამთავრობო ჯილდოთი.

მის გვერდით მოღვაწეობდა მრავალი გამორჩეული ადამიანი, მეცნიერული რომელთა ნაწილმა დიდი ხანია, რაც დაიმკვიდრა ადგილი ზეციურ მარადისობაში. მათ შორის კათედრას საამაყოდ დარჩა დოცენტ ალექსანდრე პაპავას სახელი. იგი, გასული საუკუნის ოცდაათიან წლებში მუშაობდა

რა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მეცნიერებისა და კულტურის განყოფილების გამგედ. ამკარად გამოდიოდა კომუნისტური ხელისუფლების მიერ გატარებული მთელი რიგი, საზოგადოებისათვის ზიანის მომტანი, ღონისძიების წინააღმდეგ. არაერთხელ დაპირისპირება თვით ლავრენტი ბერიას. არაერთგზის გაფრთხილების მიუხედავად, ბატონ ალექსანდრეს არ უღალატია თავისი მრწამსისთვის და არ შეუწყვეტია მწვავე გამოსვლები ხელისუფლების წინააღმდეგ. ამის გამო, გაათავისუფლეს ცენტრალური კომიტეტის განყოფილების გამგეობიდან და გადაიყვანეს ჯერ თბილისის კონსერვატორიის, ხოლო შემდეგ, ქუთაისის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის რექტორად. ცოტა ხნის შემდეგ რეპრესირებულ იქნა და გულაგის ჯურღმულებში გაატარა ოცი წელი. თავიდან ამდენი არ ჰქონდა მისჯილი, მაგრამ, სასჯელის მოხდის შემდეგ, გამოგონილი მიზეზებით, ხელახლა უსჯიდნენ. გადასახლებიდან დაბრუნდა 1956 წელს, რამდენიმე ხნის შემდეგ შეუდგა ლექციების კითხვას საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტის პოლიტიკური ეკონომიის კათედრაზე. იგი იყო განათლებული, ფართოდ ერუდირებული პიროვნება, ინტელიგენტურობითა და გარეგნული შეხედულებითაც გამორჩეული ადამიანი.

კათედრის გადაწყვეტილებით და ინსტიტუტის ხელმძღვანელობის შეთავაზებით, კათედრის გამგის თანამდებობაზე არჩეულ იქნა ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ლეო ჩიქავა, რომელიც მოვალეობის შესრულებას შეუდგა 1974 წლის 1 სექტემბრიდან და იმუშავა 1983 წლამდე, სამუშაოდ საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის სისტემაში გადასვლამდე. კათედრაზე სწრაფად აეწყო სამეცნიერო, პედაგოგიური და საზოგადოებრივი საქმიანობა. კათედრის სხდომა ტარდებოდა ორ კვირაში ერთხელ. ასევე ორ კვირაში ერთხელ იმართებოდა თეორიული და სასწავლო-მეთოდური მუდმივმოქმედი სემინარის მეცადინეობა. კათედრის სხდომებზე წინასწარ შედგენილი გრაფიკის შესაბამისად განიხილებოდა არა მარტო მეცნიერულ-კვლევითი მუშაობის გეგმით შესრულებული წლიური ნაშრომები, არამედ სასწავლო პროცესთან დაკავშირებული საკითხებიც. მაღალ დონეზე იდგა ლექცია-სემინარებზე კათედრის წევრთა ურთიერთდასწრების საკითხიც და მისი შედეგების საჯარო განხილვა. კათედრის გამგე თავად, ან რომელიმე წევრთან ერთად, სისტემატურად ესწრებოდა ლექციებსა და სემინარებს. დასწრების შედეგების ღრმად და საფუძვლიანად განხილვამ განაპირობა კათედრის წევრთა ძალისხმევით მაქსიმალური მობილიზება უფრო უკეთესი მოღვაწეობისთვის. ასეთივე დონეზე მიმდინარეობდა წლიური მეცნიერულ-კვლევითი ნაშრომების განხილვა და მიღება. ზოგიერთ ნაშრომს კათედრის გამგე ეცნობოდა წინასწარ, ოფიციალური რეცენზენტის პარალელურად და მისი ავტორიანობის შესახებ

მოსაზრებებს ახსენებდა კათედრას. ზოგიერთს კი ეცნობოდა სხდომის მსვლელობისას (ვიდრე რეცენზენტი გააცნობდა კათედრას რეცენზიას) და იქვე პოულობდა ნაკლს, რაც დიდ უხერხულობაში აგდებდა ავტორსაც და რეცენზენტსაც. ყოველივე ამის გათვალისწინება, ცხადია, ხელს უწყობდა კვლევითი ნაშრომების მეცნიერული დონის ამაღლებას. კათედრაზე მთავარი საზრუნავთაგანი იყო მაღალკვალიფიციური კადრებით მისი შევსება და კვალიფიკაციის ამაღლება.

აღსანიშნავია ისიც, რომ კათედრა, პედაგოგიურ და სამეცნიერო საქმიანობასთან ერთად, დიდ ყურადღებას უთმობდა კათედრის წევრთა ურთიერთ დაახლოებასა და ურთიერთპატივისცემასაც. ფრიად საგულისხმო ფაქტია ის, რომ თავისი საქმიანობის შედეგებით 1974-1983 წლებში იგი ყოველწლიურად პირველ ადგილს იკავებდა ინსტიტუტში საზოგადოებრივ მეცნიერებათა კათედრებს შორის.

საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტის პოლიტიკური ეკონომიის კათედრა, სხვა კათედრებთან ერთად, თანამშრომლობდა პრალის უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლისა და ბუქარესტის პოლიტიკური ინსტიტუტის პოლიტიკური ეკონომიის კათედრებთან. ხშირი იყო თანამშრომელთა ურთიერთ მიმოსვლა და ერთობლივი ღონისძიებები, საინსტიტუტო სამეცნიერო კონფერენციებში მონაწილეობა. 1982 და 1984 წლებში პრალის უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლის შრომების კრებულში “აქტაპოლიტიკა” გამოქვეყნდა პროფ. ლ. ჩიქავასა და დოც. ვ. ქირიას სტატიები. სტუ-ს პოლიტიკური ეკონომიის კათედრიდან საზღვარგარეთის ამ ორ უმაღლეს სასწავლებელში იმყოფებოდნენ პროფ. ოთარ მაღლაფერიძე და დოც. ლამარა მდივანი. ინსტიტუტის ხელმძღვანელობის თანადგომით კათედრაზე ლექციების კურსის წასაკითხად მონვეულნი იყვნენ ცნობილი რუსი მეცნიერები, პროფესორები – ნიკოლოზ კოლესოვი და ნიკოლოზ ჩერკასოვი. ორმოცდაათიანი წლების დასასრულამდე კათედრის წევრები ხუთ წელიწადში ერთხელ იმალეზდნენ კვალიფიკაციის მოსკოვის მ. ლომონოსოვის სახელობის უნივერსიტეტთან, სანკტ-პეტერბურგის (მაშინდელი ლენინგრადის), კიევის, მინსკის და ტაშკენტის სახელმწიფო უნივერსიტეტებთან არსებულ საზოგადოებრივ მეცნიერებათა მასწავლებლების კვალიფიკაციის ამაღლების ინსტიტუტებში.

კათედრის ზოგიერთ წევრს რამდენიმეჯერ მოუხდა კვალიფიკაციის ამაღლება ამ ინსტიტუტებში, სადაც ისმენდნენ ცნობილი მეცნიერ-ეკონომისტების ლექციებს, ამზადებდნენ სამეცნიერო და მეთოდურ ნაშრომებს, მონაწილეობდნენ დამუშავებული ნაშრომების განხილვასა და სემინარულ შეჯამებებში, ჰქონდათ საშუალება გამოექვეყნებინათ საკუთარი ნაშრომები. ამ შესაძლებლობებს აქტიურად იყენებდნენ კათედრის წევრები.

1983 წლის 1 სექტემბრიდან პროფ. ლ. ჩიქავამ მუშაობა დაიწყო საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ეკონომიკისა და სამართლის ინსტიტუტში დირექტორის მოადგილედ სამეცნიერო მუშაობის დარგში. ამასთან დაკავშირებით, საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტის რექტორმა აკად. თეიმურაზ ლოლაძემ სთხოვა შეეთავაზებინა შემცვლელის კანდიდატურა. ასეთ კანდიდატურად შეთავაზებულ იქნა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი ვალერიან დათუკიშვილი, რომელსაც ჰქონდა ამ გამორჩეულ უმაღლეს სასწავლებელში მუშაობის საკმაოდ დიდი გამოცდილება, დაცული ჰქონდა სადოქტორო დისერტაცია საქართველოს მანქანათმშენებლობის ეკონომიკური ისტორიის საკითხებზე, ჰქონდა პროფესორის სამეცნიერო ნოდება. 1983 წლიდან 1989 წლამდე საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტის პოლიტიკური ეკონომიის კათედრის მუშაობას გამგის სტატუსით წარმართავდა პროფესორი ვალერიან დათუკიშვილი. ამ პერიოდშიც ჯეროვან დონეზე ტარდებოდა პროფესორ-მასწავლებელთა მეთოდური და თეორიული სემინარები. განსაკუთრებული ზრუნვის საგანი იყო კათედრის შევსება კვალიფიციური კადრებით.

1989 წელს, ხანდაზმულობის გამო, პროფესორმა ვალერიან დათუკიშვილმა სურვილი გამოთქვა დაეტოვებინა დაკავებული თანამდებობა. იმ პერიოდში კათედრას შემადგენლობის მხრივ იმდენად შთამბეჭდავი ხარისხობრივი მაჩვენებელი ჰქონდა, რომ, წევრთა ერთსულოვანი გადაწყვეტილებით, კათედრის გამგის კანდიდატურა უნდა შერჩეულიყო კათედრის შემადგენლობიდან. კენჭისყრის შედეგად კათედრის გამგის თანამდებობის დასაკავებლად ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს წინაშე რეკომენდაცია მიეცა პროფ. კარლო ლურწკაიას. 1989 წელს იგი არჩეულ იქნა ამ თანამდებობაზე. ჩვენს ქვეყანაში პიკს აღწევდა ეროვნული მოძრაობა. ცხოვრება ადასტურებდა საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის აუცილებლობას. აუცილებელი იყო გვეხელმძღვანელა მარქსისტული მეცნიერულად დასაბუთებული დასკვნებით, მაგრამ უკუ გვეგდო უსაფუძვლო, დრომოჭმული, დოგმატური შეხედულებები. საჭირო გახდა სასწავლო პროგრამების ძირეული ცვლილება. უნდა შეცვლილიყო საერთოდ პოლიტიკური და ეკონომიკური აზროვნება საბაზრო ეკონომიკის, თავისუფალი კონკურენციის ეპოქის შესატყვისად. მზადდებოდა უმაღლესი განათლების რეფორმა. სიახლე უნდა შეხებოდა ყველაფერს, დაწყებული სასწავლო პროგრამებიდან და სწავლების მეთოდებიდან, დამთავრებული სტუდენტთა შეფასების სისტემით. ეს უკანასკნელი უპირველესად სამთავრობო პრეროგატივა იყო. უმაღლესი სასწავლებლების გადაუდებელ ამოცანად უნდა ქცეულიყო სწავლების ახალი მეთოდების დანერგვა და სტუდენტებისთვის ახალი, ცხოვრების რეალობის ამსახველი სახელმძღვანელოების მიწოდება, რასაც

ნარამატებით გაართვა თავი პროფ. კ. ლურნკაიამ. მისი ხელმძღვანელობით ითარგმნა და ორჯერ გამოცა მაკონელი დ. ნ. და ბრიუს ლ. "ეკონომიკის" ოთხტომეული; ფიშერი ს., დორნბუმი ნ., შმალენზი ნ. "ეკონომიკა", სამუელსონი პ. ა., ნორდჰაუზი ვ. დ. "ეკონომიკა" ოთხ ტომად. თვითონ გამოსცა "ეკონომიკური თეორიის", "ეკონომიკის პრინციპების" და სხვა დამხმარე სახელმძღვანელოები.

პოლიტიკური ეკონომიის კათედრას სახელის გადაერქვა და მას ეწოდა ეკონომიკური თეორიისა და მარკეტინგის საფუძვლების კათედრა. პოლიტიკური ეკონომიის კათედრა დაარსებიდანვე იყო საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის, შემდგომში კი ტექნიკური უნივერსიტეტის დამოუკიდებელი, ცალკე სტრუქტურული ერთეული, რომელიც სასწავლო პროცესს წარმართავდა ყველა ფაკულტეტზე. უკანასკნელ პერიოდში, სტრუქტურული რეორგანიზაციის კვალობაზე, მას ეწოდა "ეკონომიკური თეორიის და ბიზნესის მართვის მიმართულება" და გაერთიანდა ეკონომიკისა და ბიზნესის მართვის დეპარტამენტში.

ეკონომიკური თეორიისა და ბიზნესის მართვის მიმართულებას დღეისთვის შენარჩუნებული აქვს საუნივერსიტეტო მიმართულების ფუნქცია და სასწავლო პროცესს წარმართავს როგორც ბიზნეს ინჟინერინგის, ისე სტუ-ს სხვა ფაკულტეტებზე. იგი მრავალპროფილიანია. უძღვება ეკონომიკური თეორიის საფუძვლების, მარკეტინგის, მენეჯმენტის, ბიზნესის საფუძვლების, მიკრო და მაკროეკონომიკის, ეკონომიკური ანალიზის, სტატისტიკის, საბირჟოდა საგადასახადო საქმის, რისკებისა და დაზღვევის და სხვა ეკონომიკური დისციპლინების სწავლებას. ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის მართვის დეპარტამენტის სხვადასხვა მიმართულებების და ფაკულტეტის ხარისხის მართვის სამსახურის, ყოველდღიური ზრუნვის საგანია სასწავლო პროგრამების სრულყოფა.

წინა პერიოდებისგან განსხვავებით, ამჟამად მთელს უნივერსიტეტში და მათ შორის ეკონომიკისა და ბიზნესის მართვის მიმართულებაზე სასწავლო პროცესი მიმდინარეობს ბაკალავრიატის, მაგისტრატურისა და დოქტორანტურის აკადემიური პროგრამებით.

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი გამსხვილდა და მისი მართვის ეფექტურობის გასაძლიერებლად მის ბაზაზე ჩამოყალიბდა სამი ფაკულტეტი: ბიზნეს ტექნოლოგიების. სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი და საინჟინრო ეკონომიკის, მედიატექნოლოგიებისა და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი.

2013 წლის 31 იანვარს სტუ-ს აკადემიური საბჭოს გადაწყვეტილებით ცალკე დეპარტამენტად გამოიყო საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტი, ალექსანდრე სიჭინავას ხელმძღვანელობით.

დეპარტამენტი ახორციელებდა საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამებს. მოგვიანებით დეპარტამენტმა შეიმუშავა ეკონომიკის სადოქტორო პროგრამაც. საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტი შემდგომში შევიდა საინჟინრო ეკონომიკის, მედია ტექნოლოგიებისა და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის შემადგენლობაში.

დეპარტამენტის უფროსად დაინიშნა, პროფესორი ალექსანდრე სიჭინავა. დაარსების დღიდან დეპარტამენტი გამოირჩევა სამეცნიერო, სასწავლო აღმზრდელობითი, საერთაშორისო საქმიანობით. დეპარტამენტი ახორციელებს ბაკალავრიატის, მაგისტრატურისა და სადოქტორო პროგრამებს. სამივე პროგრამამ 2021 წელს მიიღო 7 წლიანი აკრედიტაცია.

დეპარტამენტში შეიქმნა ეკონომიკური პროცესების მოდელირების ლაბორატორია, რომელიც ეწევა ნაყოფიერ მუშაობას. ინოვაციური პროგრესი კომპიუტერული ტექნოლოგიების განვითარებაში საშუალებას იძლევა რთული ეკონომიკური პროცესების გამოკვლევებში აქცენტები გაკეთდეს ფორმალიზებულ მეთოდებსა და ალგორითმებზე, როგორც ზუსტ და საიმედო ინსტრუმენტებზე. ეკონომიკური ანალიზისა და პროგნოზირების ამოცანათა გადაწყვეტა, შეზღუდული რესურსების ოპტიმალური განაწილება, ეფექტური მმართველობითი გადაწყვეტილებების გამომუშავება და მთელი რიგი სხვა რეალური პრობლემის წარმატებული გადაჭრა თანამედროვე ეტაპზე წარმოდგენილია ეკონომეტრიკული და ზოგადად, ეკონომიკურ-მათემატიკური მეთოდებისა და მოდელების (ემმმ) გამოყენების გარეშე. აქედან გამომდინარე, ექვგარეშეა, თუ რაოდენ აქტუალურია მაღალი კვალიფიკაციის სპეციალისტების მომზადება, განსაკუთრებით, ეკონომიკისა და ბიზნესის ადმინისტრირების, ასევე საინჟინრო სფეროებში. ამის გარეშე შეუძლებელია ქვეყნის მდგრადი ეკონომიკური განვითარება.

ზემოთაღნიშნულმა გარემოებებმა განაპირობეს „ეკონომიკური პროცესების მოდელირების ლაბორატორიის“ დაფუძნება საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტთან 2013 წელს. იმთავითვე ლაბორატორიის კვლევის ძირითადი მიზნები შემდეგნაირად ჩამოყალიბდა: 1. ემმმ-ისა და ეკონომეტრიკის არსებული პროგრამული პაკეტების (განსაკუთრებით შესაძლებლობების მქონე) მოძიება, მოპოვება და განაწილება; 2. ახალი ეკონომიკურ-მათემატიკური მოდელების შექმნა; ემმმ-ისა და ეკონომეტრიკული მოდელირების სასწავლო პროცესში დაწერვის თანამედროვე მეთოდოლოგიების შემუშავება. შესაბამისი კორექტივების შეტანა სასწავლო პროგრამებსა და სილაბუსებში; 3. ტრენინგების ორგანიზება პროფესორ-მასწავლებელთათვის, რომლებიც მიზანშეწონილად მიიჩნევენ სასწავლო პროცესში შესაბამისი პროგრამული პაკეტის გამოყენებას; 4. მოდელირების ინსტრუმენტების გამოყენებას;

ნების ეფექტურობის ხარისხის ამაღლება სამაგისტრო და სადოქტორო კვლევით კომპონენტებში; 5. სამეცნიერო კვლევების გაღრმავება ეკონომიკურ-მათემატიკური მოდელირებისა და ეკონომეტრიკის მიმართულებით კვლევის შედეგების პრაქტიკაში დანერგვაზე ორიენტაციით. თანამედროვე ეტაპზე ლაბორატორიული მეცადინეობები კომპიუტერულ კლასში უტარდებათ როგორც ბაკალავრიატის (სასწავლო დისციპლინა - ეკონომიკური პროცესების მოდელირება), ისე მაგისტრატურის (სასწავლო დისციპლინა - ეკონომეტრიკა) საფეხურის სტუდენტებს.

ლაბორატორიული სამუშაოების თემატიკა მრავალფეროვანია და გამოიყენება პროგრამული პაკეტების ფართო სპექტრი (ნრფივი და არანრფივი პროგრამირების, მატრიცული თამაშების, დარგთაშორისი ბალანსის, რეგრესიულ-კორელაციური ანალიზისა და სხვ.). თითოეული ლაბორატორიული სამუშაო ტარდება ინტერაქტიულ რეჟიმში და მოიცავს ორ აკადემიურ საათს. პირველ საათზე ხდება ტიპური ამოცანის ამოხსნის დემონსტრირება, ხოლო მეორე საათზე სტუდენტებს ეძლევათ ლაბორატორიული სამუშაოს დავალება. შესრულებული სამუშაო კი იტვირთება შესაბამის ელექტრონულ ჟურნალში. ლაბორატორია ეხმარება მაგისტრანტებს და დოქტორანტებს კვლევის პროცესებში გამოიყენონ შესაბამისი პროგრამული ინსტრუმენტები.

დეპარტამენტთან ფუნქციონირებს ორი სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი: 1. ეკონომიკური განვითარებისა და მისი სამართლებრივი უზრუნველყოფის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი (ხელმძღვანელი პროფესორი დ. სეხნიაშვილი) და 2. ქონების ევროპული სტანდარტებით შეფასების სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი (ხელმძღვანელი, პროფესორი ალ. სიჭინავა). პირველი ცენტრი ატარებს კონფერენციებს, ტრენინგებს, იწვევს უცხოელ სპეციალისტებს ლექციების წასაკითხად სტუდენტებისა და პროფესორ მასწავლებლებისათვის. კონფერენციები გამოირჩევა საკითხების მრავალფეროვნებით და მასში მონაწილე უცხოელი პროფესორების სიმრავლით.

9 წლის განმავლობაში კონფერენციის მუშაობაში მონაწილეობა მიიღო 150-მე უცხოელმა მეცნიერ-ეკონომისტებმა. მეორე ცენტრი გადის ლიცენზირებას და მალე დაიწყებს ფუნქციონირება ქონების შეფასებისა და სპეციალისტთა გადამზადების მიმართულებით. საბაკალავრო პროგრამაში გვექონდა მოდული, რომელიც გაუგებარი მიზეზების გამო გაგვიუქმეს, თუმცა ყველა ბაკალავრი, რომელმაც გაიარა მოდული დასაქმებულია საშემფასებლო საქმიანობით და მალაღ ანაზღაურებადებიც არიან. ერთ-ერთი სტუდენტი (მაია წერედიანი), რომელმაც 2017 წელს გაიარა ქონების შეფასების მოდული, ამჟამად მუშაობს დუბაიში და იღებს მალაღ ანაზღაურებას. ქონების შეფასების ცენტრი უნდა გაძლი-

ერდეს, რადგანაც შრომის ბაზარზე დასაქმების 100%-იანი გარანტია არსებობს. მიგვაჩნია მიზანშეწონილად ქონების შეფასება ცალკე სპეციალობად უნდა იყოს შემოღებული. ამ მიმართულებით ვამზადებთ წინადადებას ზემდგომი ორგანოებისათვის.

საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში დღეს მიმდინარე რეფორმებმა მოითხოვა საშტატო ერთეულების ოპტიმიზაცია, რის შედეგადაც ამჟამად საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტში 2021 წელს ჩატარებული კონკურსის შემდეგ მოღვაწეობას განაგრძობენ: სიჭინავა ალექსანდრე, იაკობიძე დავითი, ჯოლია გურამი, შენგელია რევაზი, სეხნიაშვილი დალი, კიკვაძე ტარიელი, ჩიკვილაძე ნატო, ჭიკაიძე ნაზი, მამალაძე ირინა, კვარაცხელია დემნა, გვარუციძე აკაკი, ჭყონია ლია, მენაბდე ელენე, გეგენავა ნატო, აბუაშვილი თამარი, ბიძინაშვილი თეა, ბენია მაია, გარაყანიძე ზურაბი, ბაქანიძე თეონა, ტატიშვილი ლევანი, მახვილაძე დავითი, ჩაჩანიძე თამარი, ჯანგავაძე ირაკლი, მგელაძე ლაშა, შაკიაშვილი თემური, ბახტურიძე ირმა, ბენდინაშვილი ნინო, გეგია დავითი, გვასალია დალი (სპეციალისტი).

საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტის ინიციატივით გაფორმდა ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი უკრაინის ქ. ოდესის უშინსკის სახელობის უნივერსიტეტთან;

საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტი აფორმებს მემორანდუმს ურთიერთთანამშრომლობის შესახებ ყაზახეთის ევრაზიის ინოვაციების ინსტიტუტთან (დოკუმენტი ხელმოსაწერად გამზადებულია).

ამჟამად საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტში სტუდენტებისა პროფესორებისათვის უფასო ლექციების სერიას „მსოფლიო ახალი გამოწვევების წინაშე“ კითხულობს ქ. ოდესის უშინსკის სახელობის უნივერსიტეტის პროფესორი მარინა ბილინსკა.

სტუ-ს 100 წლისთავისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაზე მოვიწვიეთ სტუ-ს საპატიო დოქტორს ლიეტუვადან რომულდას გინიავიჩუსი.

2022 წლის 21 ოქტომბერს ჩატარდება სტუ-ს 100 წლისთავისადმი მიძღვნილ მე-10 საერთაშორისო ყოველწლიური ეკონომიკური კონფერენცია „გლობალური გამოწვევები და ეკონომიკური განვითარების მოდულების ტრანსფორმაცია“, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებს 25-მდე უცხოელი მეცნიერ-ეკონომისტები.

საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტის მთელი შემადგენლობა მზად არის პირნათლად შეასრულოს ყველა ის ამოცანა, რასაც მის წინაშე სახავს სტუ-ში მიმდინარე რეფორმები და კვლევა გააკეთებს ყველაფერს მომავალი საინჟინრო-ტექნიკური პერსონალის საფუძვლიანი ეკონომიკური განათლების მიღებისათვის.

ჟურნალ „ბიზნეს-ინჟინერინგის“
სარედაქციო კოლეგია